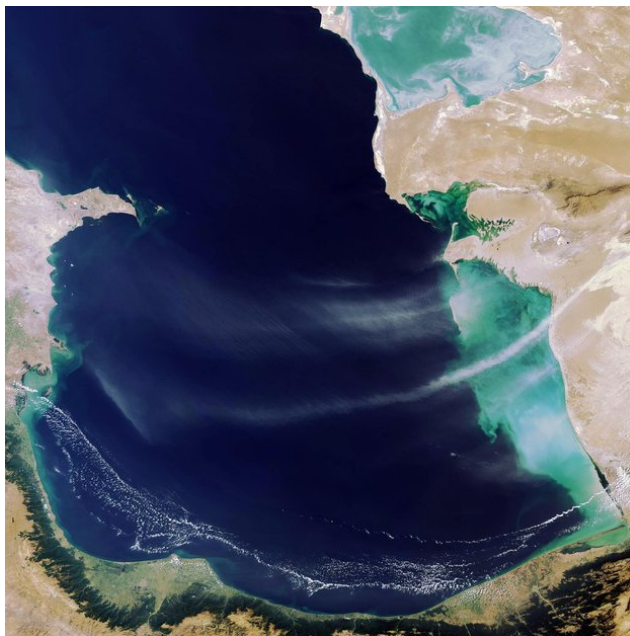

دریاچه خزر مستعد سونامی است

شهروند نوشت: حال خزر خوب نیست، بزرگترین دریاچه جهان که به آن دریا هم می‌گویند، می‌رود تا واقعا دریاچه باشد. سطح آب آن کاهش یافته و پهنه آبی‌اش هم کوچک شده تا حدی که دبیر اجرایی شبکه علم و فناوری کشورهای اسلامی می‌گوید: «سطح آب دریای خزر در گذشته بالاتر از تمام دریاها بوده است و آب آن وارد دریای سیاه، مرمرة و ازه می‌شد اما امروز برعکس شده است و سطح آب دریای خزر پایین‌تر از سطح آب تمام دریاها قرار دارد. اگر سطح آب دریاها را صفر در نظر بگیریم، امروزه سطح آب دریای خزر منفی ۲۸ است درحالی‌که در گذشته سطح آب آن، مثبت ۱۰۰ بوده و این اتفاق می‌تواند ناشی از تغییر اقلیم باشد».

کاهش قابل توجه سطح آب خزر که مصطفی ارگون از آن یاد می‌کند را ستون‌های اسکله بندر ترکمن که از آب بیرون مانده‌اند به‌خوبی به نمایش می‌گذارند. همان جایی که تا همین چندسال پیش، پرآب بود و کشتی در آن پهلو می‌گرفت، حالا چند قایق موتوری و پارویی در آن به گل نشسته‌اند تا تلخی حال این روزهای خزر را نشان دهند. این حال نه‌چندان خوب، دیروز نمایندگان پنج کشور ایران، جمهوری آذربایجان، روسیه، قزاقستان و ترکمنستان و پژوهشگرانی از ترکیه، لبنان، عراق، پاکستان و انگلیس را در پژوهشگاه اقیانوس‌شناسی و علوم جوی برای برگزاری کارگاه تغییر اقلیم و دریای خزر گرد هم آورد.

مصطفی ارگون در این کارگاه درباره بازگشت تراز آب خزر می‌گوید: «امکان همه چیز وجود دارد اینکه بعد از میلیون‌ها سال دوباره به همان تراز اولیه خود برگردد دور از ذهن نیست.» او در ادامه با تاکید بر این‌که تحقیقات نشان داده، برخی زلزله‌هایی که در ایران و ترکیه رخ می‌دهد ناشی از رسوب‌گذاری دریای خزر است، ادامه می‌دهد: «در مورد حوضچه‌های آبی خزر، سیاه و مدیترانه تحقیقات و مطالعات زیادی انجام شده است و نتایج نشان داد برخی از زلزله‌هایی که در ایران و ترکیه رخ می‌دهد ناشی از رسوب‌گذاری دریای خزر و حرکت و فشار صفحات تکتونیکی کف این دریا است. مطالعات در مورد دریای خزر نشان می‌دهد که این حوضه آبی مستعد بروز سونامی است اما به شرطی که شرایط آن فراهم شود.» دبیر اجرایی شبکه علم و فناوری کشورهای اسلامی با اشاره به این‌که لایه رسوبی

کف دریای خزر تا ۱۵ کیلومتر است درحالی که این لایه در دریای سیاه ۱۲ کیلومتر است، یادآوری می‌کند: «در واقع صفحه عربی به بخش ایرانی و ترکیه فشار وارد می‌کند و زلزله ایجاد می‌شود».

کاهش ۱۸ سانتیمتری آب خزر در نواحی جنوبی

نوسانات آب خزر در سال‌های اخیر، تئوری‌های مختلفی را با خود همراه کرده است؛ از چشمه‌های کف دریا تا خشک شدن دریای آرال و ساخت سدها و ... این تئوری‌ها و پیش‌بینی‌هایی که درباره وضع خزر در آینده انجام شده است، موضوعی بود که معاون محیط زیست دریایی سازمان حفاظت محیط زیست، در این کارگاه آموزشی به آن اشاره کرده و توضیح می‌دهد: «در طول تاریخ نوسانات سطح آب دریای خزر بسیار پیچیده و ناشناخته بوده است حتی نوساناتی در حد منفی و مثبت ۷ نیز داشته است، یعنی ۷ متر کاهش و ۷ متر افزایش داشته است.» پروین فرشچی ادامه می‌دهد: «تاکنون تئوری‌های گوناگونی در رابطه با دلایل نوسانات آب دریای خزر مانند چشمه‌های کف دریا، حرکات تکنوتیکی صفحه‌های کف دریا، خشک شدن دریای آرال و فعالیت‌های بشری مانند احداث سدها و ایجاد خلیج قره بوغاز و تغییرات بالانس آب دریا و تعادل ورودی آب‌ها به دریا و خروجی از طریق تبخیر ارایه شده است».

او با یادآوری این‌که تغییرات اقلیم و نوسانات آب دریای خزر اثرات گسترده‌ای بر جمعیت، اقتصاد و توسعه منطقه دارد، می‌گوید: «تبعات زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی و تغییرات اقلیم و نوسانات آب دریا در این منطقه چندبعدی بوده و متأسفانه تاکنون به‌خوبی مورد مطالعه قرار نگرفته است. اثرات تغییرات اقلیم و نوسانات آب دریا بر فعالیت‌های کشاورزی، واحدهای صنعتی، تصفیه فاضلاب، آب شیرین‌کن‌ها، خطوط ارتباطی و واحدهای مسکونی مستقر در سواحل در سال‌های گذشته بسیار گسترده بوده است».

او با تأکید بر اینکه نوسانات آب دریای خزر می‌تواند باعث بروز سیل در مناطق پست سواحل شمالی آن شود یادآوری می‌کند: «سیل می‌تواند مناطق تحت بهره‌برداری نفت و گاز در مناطق ساحلی به‌ویژه چاه‌های نفت رها شده در سواحل شمالی دریای خزر را مورد تهدید آلودگی قرار دهد، همچنین اثرات بر کیفیت آب آشامیدنی نیز بسیار حایز اهمیت است».

معاون محیط زیست دریایی سازمان حفاظت محیط زیست ادامه می‌دهد: «اگرچه پیش‌بینی‌ها تا سال ۲۰۲۰ افزایش ۷۰ تا ۸۰ سانتیمتری تراز آب خزر را نشان می‌دهد، اما از سال ۲۰۰۶ همچنان شاهد کاهش تراز آب خزر از ۳ تا ۵ سانتیمتر هستیم. در نواحی جنوبی دریای خزر نیز کاهش تراز آب تا حدود ۱۸ سانتیمتر مشاهده می‌شود که موجب کاهش عمق تالاب‌های ساحلی شده است».

او در ادامه از کشورهای حاشیه دریای خزر درخواست کرد: «از آنجایی که کشورهای حاشیه دریای خزر عضو کنوانسیون تهران، قرارداد همکاری‌های هیدرومتئولوژی و کنوانسیون چارچوبی تغییر اقلیم سازمان ملل هستند و تعهد به اجرای نشست پاریس درباره کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای را دارند باید امکان ایجاد کمیته منطقه‌ای تغییرات اقلیم و نوسانات سطح آب دریای خزر را مورد بررسی قرار دهند».

[تاریخ مطلب: بیستم اردیبهشت ۱۳۹۵ برابر با نهم مه ۲۰۱۶]

+++++

برچیده تبرستان از پیک ایران 2016-5-9

<http://www.peykeiran.com/Content.aspx?ID=108297>